

ZGODNJA DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja vsak petek na celi poli, in veljá po pošti za celo leto 4 gld. 20 kr., za polleta 2 gld. 20 kr., za četert leta 1 gld. 15 kr. V tiskarnici sprejemana na leto 3 gold. 60 kr., za pol leta 1 gold. 80 kr., za četert leta 90 kr., ako zadene na ta dan praznik izide Danica dan poprej.

Tečaj XXII.

V Ljubljani 8. vinotoka 1869.

List 41.

Katoličan sem!*)

Katol'čan sem, in to ostanem,
Katolški cerkvi zvest, udan!
S stališča tega se ne ganem,
Da bo življenja tek končan.

Katolška vera le je prava,
Ljubezni Stvarnikove dar,
Le v nji je sreča, mir — in slava,
Resnice večni jasni žar.

„Le kdor veruje in je keršen,“
Učencem je Zveličar djal, —
„Le tem, ko tek bo njih doveršen,
Zveličanje bom večno dal.“

„Kdor ne veruje pa“ — nasproti,
Nevernikom On zagrozi,
„Ta v večni bival bo temoti,
Kjer jok, škripanje bo z zobmi!“

Katol'čan sem! — zato spoštujem
Glavarja cerkve, papeža, —
Ga hvalim rad in povišujem,
Namestnik on je Kristusa.

„Oblast imel ti vso boš mojo,“
Je Petru djal, „ti Skala si!“
Na té bom zidal cerkev svojo,
Vsa moč peklena kos ji ni!“

Glavar tedaj je Peter pravi, —
Ne Luter, tudi ne Kalvin,

Ne Focij hrepeneč po slavi, —
Ne v zmoti drug „zguljeni sin.“

Le v cerkvi Petrovi nahaja
Se Božji Duh — resnice vir,
On vodi jo; — pri nji ostaja
Najviši — Jezus — nje Pastir. —

Resnice vir, — moj žarek`mili!
Kak vabiš kviško vse željé;
V težavah, v naj britkejši sili
Tolažba sladka za sercé!

Mi kažeš gori rajske brate,
V nebeški slavi venčane,
Pri Jezusu predrage svate
Na vekomaj osrečene!

Da! verski žar resnice čiste —
Mi kažeš večno-srečni kraj,
Pripravljen prostor le za tiste,
Ki zvesti so Gospodu zdaj.

O kje je vera, ki prižgala
Bi sercu taki upa kres?
Katolška le je terdna skala,
Je lestva varna do nebés.

O bratje ločeni, v zmotnjavi,
Vernite vender se nazaj!
H katolško-rimski cerkvi pravi:
Is Rima pot je v sveti raj. —

Katol'čan sem! ker sladko umreti
Je vernemu katol'čanu,
Mu cerkev vé nebo odpreti —
In ga pripelje k Jezusu.

Naj zasmehuje njene šege
Berlavi svet, — pekleni duh
Bori se z njó; — na vse pretege:
„Pogini!“ vpije svoboduh.

Al cerkev, vajena napadov,
Le mirno moli in terpi; —
Prederzni krič togotnih gadov,
Pa tudi strup je ne umori.

Brezbožnikov derhal zdajavno
Bo večni ogenj strašno žgal,
Ko cerkve znamnje vselej slavno, —
Presveti Križ častit bo stal!

O koljka sreča toraj za-me,
Da rojen sem katoličan,
Ud svete cerkve, s ktere same
Resnica sije v večni dan! —

Zato katol'čan sem, — ostanem
Katolški cerkvi, zvest, udan!
S stališča tega se ne ganem,
Da bo življenja tek končan.

Radoslav.

*) Pripravna za deklamovanje.

Vr.

Oserčba.

Rukni čolniček v morski narás
Rukni ga berzo med vále penečé,
Pusti kermilo, ker boja je čas,
Zmago doseči nad vále serdeče!
Dan naj gromi, naj verši tudi noč,
Sredi viharjev ti Bog deli moč!

Jadro pretergano; kerma kermí
Šibki čolniček nad val pred potopom,
V persih mornarju pogum oživí,
Izrabro branit' se pred morskim pokopom;
Zunaj krog njega buči naj vihar,
V sercu je miren nesrečni mornar!

Jadraj čolniček v morski narás,
Jadraj le berzo med vále penečé!
Kermo odkermim, ker boja je čas,
Zmago doseči nad vále serdeče;
Dan naj gromi, naj verši tudi noč
Sredi viharjev mi Bog deli moč!

Hrabroslav Perné.

Credo zavetje kristjana v sedanjih časih. *)

(Msgr. Dr. Gaume.)

(Dalje.)

Kaj zgodovina govori o naši djanski dogodbi?

1. Kdaj in kako se je veršila prečudna prikazen,
ktero opazujemo?

Ta prikazen ima svoj začetek pred tisuč osem sto
leti. Tisučkrat od jutra do večera jo oznanuje sedanji
svet. Stoletja, leta sklepanja mirú, vojne zveze, držav-
ljanske in kupčijske pogodbe, vse djanja javnega in
domačega življenja — vse se pri nas po tej dogodbi
šteje. Ne bilo bi bolj bedasto o poldne terditi, da ni
solнца, kakor tajiti in ovračati to nar znamenitniši djan-
sko dogodbo.

O kakem času pa se je veršila ta dogodba? O času,

*) To znamenito obravnavo je poslovenil nepozabljivi preizverstni
ranjki bogoslovec Jož. Hostnik (do VI, 5 incl.), in ko jo tukaj
nadaljujemo, se nadjamo, da nam pride med tem konec spod druge
roke.

Vr.

ko je celi svet, razun judov na tisuče bogov molil. Tudi to je djanska, zgodovinska resnica, ktere ni moč tajiti, kakor perve ne.

2. V kaki zvezi ste zdaj te dve dogodbi? Če je hotlo keršanstvo vnesti se na zemlji, bilo je treba vse tisuče malikov spraviti ob veljavo, jih pometati s prestolov in mesto njih Križanega ljudem v češenje vriniti, bilo je treba judovsko in pogansko verstvo v prah vtepati, ali z drugimi besedami: tu ni bilo drugač, kakor vojsko napovedati vsem ljudstvom, segati v to, kar je človeku naj dražega, v versko čutilo. Pri nekdanjih poganih je pa versko čutilo neznano moč imelo, kajti z njim so bili zrašeni vražni in človeku priljubljeni predsodki, na verskem čutilu slonel je narodni ponos, z njim so bile v nar tesnejši zvezi vse politične naprave.

3. Zgodovina nas uči o judih, da je bilo ljudstvo vedno srečno, če je bilo zvesto Jehovu, nesrečno pa in tepeno, kadar se je v nezvestobi nehvaležno proti njemu vzdigovalo.

Roma, ki je bila slepo vdana vražnim vedeževavstvom, ona, ki je celemu svetu zapovedovala, bila je zmeraj terdne misli, da je v češenji domačih božanstev vir vseh uspehov in poroštvo večne stalnosti njenega vladarstva.

Kako toraj, da svet Križanega iz Judeje moli? To djansko resnico je kaj težavno razlagati ali celo nemogoče po naravni (natorni) poti, od ktere strani jo že opazujemo. — Bomo videli!

IV. Pervi težavni razlog.

Kako, da se je pred keršanstvom judovsko verstvo upognilo?

1. Preden je poslopje keršansko svet napolnilo, bilo je treba razdirati in sestavljati, v prah zdrobiti in uničiti je bilo treba malike in verstvo vseh ljudstev in postaviti novo verstvo na razvalinah starega priljubljenstva. Od teh dveh strani moramo opazovati velikanski prevrat.

Primeroma proti drugim ljudstvom bilo je judov se ve da malo, toda navezanost njihova na svoje verstvo bila je močno uterjena, popolnoma opravičena in zelo samopridna, kakor se bo vidilo iz sledečega.

2. Judom je verstvo, češenje edinega Boga na serce priraslo. Preteklo je že več stoletij, od kar so popolnoma v sebi zamorili nagnjenje do malikovanja. Rajši so terpeli, da jim je sirski kralj razdeval mesta in polja, jih oropal, spraval v sramoto in škodo, nego da bi se bili odpovedali postavi Mojzesovi. Za brambo verske postave svoje bili so tako vneti, da jih je zanjo veliko število svojo kri prelilo na bojiši pod vodstvom Matatija in njegovih sinov. Drugi, n. pr. Eleazar in bratje Makabejci so se velikoserčno pred trinogi k postavi spoznavali in se rajši dali v grozovitih mukah umoriti, kakor da bi se postavi odrekli.

3. Navezanost njihova na postavo bila je popolnoma opravičena. Judovsko verstvo je bilo edino pravo na celem svetu pred Kristusom. Bog sam je bil njegov začetnik, razlagali in učili so ga očaki in preroki, ponos naroda. Jerusalem bil je v pravem pomenu sveto mesto, tempelj jeruzalemski bil je edino svetišče, kjer je pravi Bog sprejemal molitve ljudi in je razsvitljeval preroke. Kadar so bili zvesti izraelski otroci tej nebeški postavi, spremljal jih je poseben blagoslov, rosilo jim je nebo neštivilne dobrote, še celo ošabni zmagovavci bili so jim vdani.

4. Navezani so bili pa tudi na postavo iz samopridnih ozirov. Lažnjiva in slepa farizejska razlaga postave gladila je tako naroden ponos, da je bila kralo podlaga vseh njihovih näd in pričakovanj. S tako prenapeto terdovratnostjo, da je ni enake najti v zgodovini, pričakovali so judje zgolj mogočnega zmagovavnega me-

sija, ki jih bo rešil studnega jarma poganov, jim zadobil vladarstvo čez celi svet in jim še v lepšem svitu povernil krasne dni Salomonovega vladarstva.

5. Zdaj je bilo treba prepričati jude, da se farizejska razlaga prerokb naslanja na zmoto, da so pričakovanjale zmagovalnega mesija le prazne sanje, da je njihovo verstvo le senca, ki se bo zdaj umaknila resničnosti, da je bilo ime „ljudstvo Božje“ pač dozdej lastnina samih judov, da se bo pa odslej treba deliti z vsemi ljudstvi.

Če se je hotlo keršanstvo vkoreniniti med judi, bilo jim je treba dokazati, da je sovraštvo in zaničevanje judom že prirojeno, kazni vredno in pogubno, da bo take čutila morala zdaj spodriniti brezmejna, vdana ljubezen. V keršanstvo stopiti bilo je za juda: zapustiti naredbe Mojzesove postave, ktera mu je zabranila vse verstveno občevanje s pogani. Keršanstvo je judom pod kaznijo večnega pogubljenja velevalo s pogani, ktere so tako nagnjusno čertili, živeti v eni veri z njimi, v enem svetišči moliti Ga, kterege so obsodili kot prederznega hudodelnika in ga sramotno umorili, Njega toraj kot edinega Boga nebes in zemlje častiti.

Glas škofa mogunškega o nastopnem cerkrenem zboru.

Pisanje tega imenitnega škofa o koncilu je morebiti nekaj naj posebnjšega, kar se je še pisarilo dosedaj o ti važni dogodbi sedanjega časa; čast daje pisatelju samemu, ki je tudi s tem izdelkom pokazal svetu, da je učen mož, ki pozna svoj čas: slavi pa tudi ves nemški narod, ki slovi zaradi globocega mišljenja in natančnosti. Pisanje to dokazuje pomen vesoljnega zbora za sedanji čas. Pa kakor zidarski mojster, kteri hoče zidati na rahli pa močvirni zemlji, postavi pred vsem prav terdno pa krepko podlago, ravno tako si je postavil naš veliki pisatelj iz poglavitnih resnic duha keršanskega pravzanesljivo podlago, na to podstavo se vstopi sam, in začne razlagati pomen vesoljnih zborov sploh, pa nastopnega zbora posebej.

Pomen tega zbora se pa prav posebno razvidi v veliki nalogi, ktero ima rešiti, in čem natančneje sprevidimo to nalogo, tem imenitniši bo nam vesoljni zbor, tem gorečniše bomo tudi molili, da blagoslovi Bog dela njegove, ter jih pripelje k srečnemu koncu.

Poglavitna naloga vesoljnim zborom bila je od nekdanj ta, da so branili razodeto resnico zoper prikazajočim se verske zmote in zmote odbijati. To nalogo rešiti ima tudi nastopni zbor.

Ktera pa je zmota, ki jo je treba sedanji čas zmagati? Ne le da bi bila kakor prejšni čas, zmota v veri, da bi krivili ali pačili razodete resnice, temuč tají se prav naravnost vsako čeznatorno razodenje, vsaka čeznatorna zveličavna naprava, tají se sploh vse keršanstvo, kratko rečeno, nič se ne veruje, kar se ne vidi in z umom ne zapopade (naturalizem, racijonalizem). — Ali sedanji čas ne le da tají čeznatorno razodenje, ne, temuč tají se natorne resnice pameti, zlasti one velike tri resnice, na ktere je zastavljena vrednost človekova, pa obstoj človeške družbe; nočejo namreč poznati osebnega Boga, ne duhovnega svetá, prostosti in nevmerljivosti človeške duše, ne postave pravne, ki je vender vstanovljena v svetosti in v pravici Božji, ki je nespremenljiva, ki ni navezana na nikakoršno svojevoljnost človeško. Zato mora cerkev današnji dan ne le razodenje Božje, ampak tudi pamet samo braniti zoper napade krivoverske, in tako se spolnuje, kar je že pred 200 leti govoril nemški modroslovec Leibnitz, „da bodo prišli časi, ko bo braniti cerkvi ne le vero, ampak tudi pamet zoper napade neverstva.“ Prišel je ta čas v resnici.

Ako pa hoče cerkev zverševati svojo nalogo, ako hoče zavarovati razodenje in pamet zoper naturalističnega duha časovega, ne more to zadostovati, da samo resnico le izreče očitno nasproti zmoti, temuč napasti mora zmoto ondi, kjer se je v človeškem življenju tako rekoč vtelesila: t. j., v učenosti in v šoli, v družini in v zakonu, v državi in v družbinstvu. Nato nam pisavec stavi pred oči velikansko zmešnjavo današnjega svetá, in strahovito pertenje, da bi po napačni rabi prostosti pregnal iz vede in vseh razmér življenja Boga in vero, resnico in pravico, in človeštvo izdal v sužnost vsakoršnih strasti, svojevoljnosti in sebičnosti, to se pravi, da bi ga v pogubo stermoglavil.

Kaj pa bo storila cerkev nasproti temu nezmožnemu početju hudobije in zaslepljenosti? Rekla bo vedi: Ukloniti se moraš pred Bogom, on je naj višji resnica. Šoli bo rekla: Ne smeš se ločiti od učenika vseh ljudi, od Kristusa Gospoda. Državi poreče: Ti se ne smeš usesti na Božje mesto. Ti si le služabnica Božja, da zveršuješ pravico. Dolžnost tvoja je, spoštovati vero svojega keršanskega ljudstva in cerkev braniti. Ako so tvoje postave nasprotne keršanstvu in cerkvi, je vsakega kristjana dolžnost Boga bolj poslušati, kakor pa ljudi. — Bogatim v človeškem družbinstvu bo govorila cerkev Kristova: Dolžnost vaša je ljubiti svoje ubožne brate, jim privošiti primeren zaslužek ter jim po zmožnosti pomagati. Reveže pa bo tolažila: Bodite zadovoljni s svojim stanom, ne delajte nikakoršne krivice in ne godernajte zoper Boga in njegovo previdnost.

Pa cerkev ne bo le samo napadov brezbožnežev odvrčevala, temuč pribojevala si bo tudi svobodo, koja ji je potrebna, da spolnuje svoje božje poslanje. Tirjala bo svobodo, da si izreja svoje otroke prav svobodno za keršanstvo, in svoje mašnike za mašništvo; svobodo, da si prosto voli škofo; svobodo, da napeljuje svoje sinove in hčere do evangeljske popolnosti; svobodo, da spolnuje vse dela keršanskega usmiljenja. In pred vsem se bo prizadevala cerkev, da posvečuje svoje ude, posebno služabnike in duhovne svoje, ter jih povzdiguje do popolnosti.

To so naloge vesoljnemu zboru. Zares velike, težavne naloge! Molimo, kakor nas opominja slavni pisatelj; poslednjič, molimo, da jih vse reši zbor in otme človeštvo iz spačenosti, v katero se je pogreznilo. Veliko smemo upati; zakaj kjer govori učenost, modrost in skušnja tacih móž, kakor je Vilhelm Emanuel, véliki škof mogunški, ondi se dosežejo velike reči, tega smemo biti prepričani, še ako bi ne vedili, da jih vlada in vodi sv. Duh. (Balt. Volksztg.)

Tri mesece na Jutrovem.

XLIII.

(Popotvanje skoz Fenicijo. Poljedelstvo in raznoteri kraji. Nahar-el-Avle ali „Bostrenus.“ Sidon. Zgodovinske čerte; slava in zatemenjenje; zavid s Tirom; razdjanje; Kristus in sv. evangelij ondi. — Sedanje mesto — Sajda: lega; ostanki; bombardovanje leta 1840; morije l. 1860; nov razcvét po kat. redovih in duhovstvu; izkopavanja iz feniških pokopališ ter sestre sv. Jožefa in avstr. konzul; rakev feniške kraljice in fen. princa. Francosko iskanje in odvaža spomnikov. Zaboj zlatov od Aleksandra Velikega. Svinčenke z denarji znotraj. Mozaiki.)

Pervega majnika proti sedmém smo odjahali iz Deir-el-Kamara čez hribece, kotle, ravnine in doline proti Sajdi ali Sidon-u. Gorice so obsajene z mladimi murvami, smokvami, oljkami, in obsejane z žitom, ki je odrašalo in ni še šlo v klasje. Viditi je bilo veliko leče, kakor po vsi Palestini, in tudi bob se ni pogresal, ki se ga menda smert boji, posebno če ga „zdrav človek s kruhom jé.“ Proti osmém smo šli mem vasí Baaklil

na hribu, in imeli smo ob desni ne deleč srednje morje, ob levi pa libanske gore, ki so bile proti severo-vzhodu tudi snežne. Ob tem hribu rodi tudi vinska terta in v Deir-el-Kamaru smo pili kaj prijetno libansko vino. Po 8 smo šli mem Aambeta med obdelanim poljem, oljkami, murvami itd.; ljudje so bili kaj prijazni, mislim, katoličani, ker srečali smo bili maroniškega duhovna, in kmet je prašal: „Nasara u muslem“ (so li kristjani ali mohamedani?). Ob 9 smo vidili z nekolike višave na vse strani skalovito hribovje — pravi kras — in polno kotlov je med okroglimi griči. Nadalje popotovaje smo imeli precej deleč ob levici beli Liban ali Libanon (Dežebel-es-Seldž ali hrib snega, to je snežnik.) O 1/2 12 smo pri vasi Masbud-u na polji predkosilo imeli. Kraj je silo lepo obdelan; na vertu sem vidil tudi mlade hrušice s sadom, kar je po unih krajih bolj redka sreča. Poljedelstvo je bilo viditi v prav lepem cvetu. Dva kmetiča iz Baje, serčno dobra možaka, sta mi pravila, da v vasi je 75 hiš in kacij 30–50 kristjanov. Potreščine za kmetijo pa so dosti drage, ako sem ju prav razumel; velblud ali kamela se plača z 20.000 pijastri, plug ali drevo (aud) s 100 pijastri itd. (Pijaster je blizo naše nove šestice.) Možiček Đerzi je imel na herbtu 60 lét, pa bil je že ves moter in dognán viditi.

Proti eni popoldne gremo dalje in imamo kmali ob levi vas Bašsir pod homcem, na homcu pa Deir Omhales. Kmalu zavijemo proti morju, skor na vsakem hribcu čepí kako ozidje ali pa podertina, — menda so terdnjave.

Proti dvem smo naleteli na pustih pašnikih na veliko ljudi, ki so bili po pustoti sem ter tje raztreseni — z vejami, prekljami in enakim orodjem v rokah. Že me je silil sum, da nas utegnejo napasti, kar spazim, da kobilice tirajo v pustinjo z zelenih vertov, v ktere smo precej dospeli; z ognjem so požigali, z vejami jih podili ter preganjali kakor koli so mogli.

O 2 1/2 smo prišli k reki Nahar-el-Avle blizo morja, menda prijetni „Bostrenus“, zraven ktereга stari pesnik Dionizij Periegetes stavi „cvetoči Sidon.“ Mnoge prekope ali kanali, izpeljane iz te reke, namakajo prezale verte, ki obdajajo Sidon. Kaj pa čem povedati o tem starodavnem preimenitnem mestu, v katero smo dospeli ob 3 popoldne?

Sidon ob srednjem morji, ne deleč od gore Libana, je ne mara naj starejše mesto v Fenicii ter ima ime od Sidona, pervorojenega sina Kanaanovega. Mozes govori o tem mestu kakor severnem krajniku kanaanske dežele (Gen. 10, 15. 19.) Kmalu je mesto doseglo gospostvo nad srednjem morjem ter postalo slavno v bogastvu, v umetnosti in učenosti, ali pozneje ga je mesto Tir ali Tirus prekosilo, od tod nasprotna zavidnost. Oboje mesto je bilo prišteto rodu Ašerjevemu, kateri ga pa nikoli v posest ni vzel. Homer pravi, da „Sidonci so bili spretni v vsih rečéh.“ Pa ravno njih slovesnost in bogastvo jim je bila zadrega in spotika k nečistemu malikovanju in drugim pregreham, torej so se spolnile mnogotere žuganja prerokov nad pregrešnimi prebivavci. Iz zavidnosti do svojih rojakov Tircev so Asirca Salmanasarja podpirali s 60 barkami in 800 veslarji zoper Tir, prišli so pa s tem sami v sirska in pozneje babilonsko, perško sužnost; na vse zadnje jim je Artakserks Ochus mesto razdjal (350 pr. Kr.), in ni se nikoli več povzdignilo k poprejšnji slavi. Sv. Evangelij pripoveduje, da je tudi Kristus bil prišel v te kraje ter je bil ravno v Sidonu ozdravil Kananejkino hčér. V nekem vertu ob jutrovih vratih je še zdaj v ta spomin kapela „Kananea“, to dobo turška mošeja, ki jo mohemedani imenujejo „Zuluza“, češ, da je uni Kananejki bilo tako ime. Tudi sv. apostelj Pavel je šel tod v Rim. V cerkveni zgodovini je imenovanih več sidonskih škofov. Krizarji so ga bili l. 1111 Turkom vzeli. Po mnogoterih osodah in

Propaganda č. 00. jezuitov v Gaziru na Libanu. *)

poniževanjih je prišel Sidon naj pozneje zopet v turško oblast, pod katero je še zmiraj. Tako napuh in pregreha, pa nevošljivost in razpor med domačini naj lepši in naj slavniša mesta in njih narode lahko za vselej v nič denejo.

Sedanje mesto se imenuje S a j d a in stoji bolj proti jugu od nekdanjega; kjer so namreč zdaj verti ob severni strani, tam se je nekdanje mesto še le pričelo. Sloni pa Sidon ob severno-zahodnjem berdu predgórja, ki sega proti jugozahodu v morje. Na višavi tega predgórja je grad, ki se imenuje sv. Ludovika. Kakor žalostne priče nekdanje slave molé še čversto pa silo otožno z morja zidovi nekdanjega imenitnega pristana ali barkostaje. Število prebivavcev se raznotero naznanuje; nam so rekli, da jih utegne biti kacic 11.000, drugi jih na 8000 in še manj stavijo. Po vojski Mehemed-Ali-a Egipčana zoper Porto je l. 1840 angleško-avstrijsko brodovje tudi Sidon bombardovalo in vzelo. Število kristijanov se je zmanjšalo v Sidonu, zlasti odkar so jih Druzi s turško potuhnjenostjo in pomočjo kacic 1200 ali še več poklali, postrelili in pomorili. Toda kri mučencev je tudi dandanašnji seme kristjanov, in da se razcveta zopet ondi keršanstvo, kažejo nekteri redovi v tem mestu, kateri skerbé, da se keršanska in evropejska olika med nerodovitnim mohametanzmom ne zatre. Očetje frančiškani, maroniški duhovni, jezuiti in sestre sv. Jožefa oskerbujejo zdaj malo število latinskih katoličanov; greških katoličanov je nekaj več in imajo ondi tudi svojega škofa.

Sultan podpira tudi žensko redovništvo, ker taisto žensko mladino pridno uči, olikuje. Dal je sestram sv. Jožefa velik kos prav lepe zemlje blizo mesta, namreč na severni strani. Ker je to polje na prostoru nekdanjega mesta, torej se ondi nahajajo kaj imenitne starine. Avstrijski ces. konzul se je zavoljo tega pogodil s sestrami, da ondi koplje in starodavnih znamenitost iše. Od tega kar najde, po dogovoru dá polovico sestram in polovico za se ohrani. Že so dobili znamenitih štatev, sarkofagov (mertvaških rakev) itd. velike vrednosti. Našli so n. pr. truplo nekdanje feniške kraljice s pomemljivim napisom:

„Pustite me v miru; tukaj ne najdete starin, ne denara..., ampak truplo revnega človeka: če pa me motite v miru, naj pridejo nad vas te in te prekletstva.“

Od nekega feniškega princa napis pravi, da je vino ljubil itd. Tako so nam pripovedovali, vendar porok ne morem za vse biti. — Tudi na pokrovih sarkofagov se vidijo razne podobe, n. pr. mož, žena.

Feničani so svoje mertvašnice kopali globoko globoko — pogosto naravnost doli v zemljo; tedaj sploh ne tako kakor judje, kateri so jih bolj vprék v pečinske hribe sekali. Vendar pa se nahajajo mertvohrami tudi vprék, ter judovskim bolj podobni. Naj prvo je čvetero-ogelnik pod zemljo, od tam tje doli naprej so hrambe ali kamre, v katerih so bile potaknjene rakve ali mertvaške truge. Prostor tistih rák, ki smo jih mi vidili, je tolik kakor kake velike cerkve.

Drugi kos zemlje so Francozi kupili in vsega prekopali in pregrebli. Ne vem, kaj so vse našli in izkopali, pravili pa so nam, da so celi parobrod obložili s tacimi znamenitostmi in so jih odpeljali v Pariz.

Včasih jo kdo, ki grebe in berska po starinah, prav dobro zadene. Neki felah ali kmet je našel poln zaboj samih zlatih penezov, ki so bili od Aleksandra Vélikega. Drugi pozneje je bil naletel svinčenih krogel, ki pa niso bile ravno svinčene cene, kajti razbivši jih so našli v njih denarjev, vendar ne vem kakošnih? To je bilo pred 4 leti (t. j. 6–7 lét od zdaj). Pa tudi pozneje so marsikaj dobivali. Nekdanje bogastvo in lišp razodevajo tudi obilni lepi mozaiki, ki kar po cesti ob morji leže.

Oče de Damas iz družbe Jezusove sledeče pripoveduje: Bila je sabota zjutraj 28. maja 1859. Rumeno solnce je vzhajalo in krasno svitlobo razlivalo čez mesto Bejrut in njegovo okolico. Štirinajst obsedlanih konj čakalo je pred vratmi prenočišča v Levantin Zebdani-u in za njimi mnogo mul otovorenih z raznimi rečmi, s šotori, hrano itd. Tako imenovani mukkerji s pisanimi turbani v širokih pisanih oblekah bili so konjem varuhi. To vse je čakalo na nas, da nas popeljejo v francoski vstav, ktereга so misijonarji iz družbe Jezusove v vasi z imenom Gazir za kristjane iz Jutrovega vstanovili.

Od 50 popotnikov, ki smo se v Marseillu na barko podali, šlo jih je po srečno dokončanem popotovanji toliko domu, da nas je le 14 ostalo. Ali tudi mi, ki smo v Bejrutu ostali, imeli smo različne misli, nekteri so hoteli hitro po kratki poti krog Libana v Pariz se napotiti, kakor vojvoda Lorgenski na čelu devet družih popotnikov. Moj sklep, tako pripoveduje zgoraj omenjeni popotnik, je bil pa ta-le: V družbi treh prijaznih tovaršev hotel sem ogledati razvaline Palmirske in ne se poprej domu na Francosko vračati, da vidim Alepo, Antijohijo, Rodus, Smirno, Carigrad, Atene in Mesino. Akoravno smo družniki te karavane imeli različne namene, vendar se nam je posrečilo, da smo prvi dan skup ostali. Ob 8 odrinemo in dolgo časa hodimo ob bregu srednjega morja. Pri iztoku Pasje reke smo se nekaj malega ustavili in ob 3 popoldne dospemo do hriba, na katerem je vas Gazir. Že so nas čakali. Lepo zvonenje, katero se je daleč odmevalo, bilo nam je znamenje prijaznega sprejema. S trudom smo koračili po skalnatih stermih tléh, pa smo srečni do vasi dospeli. Tu so nas učenci vstava čakali in sprejeli. Tisučkrat je odmevalo pozdravljanje: Bog živi vojvoda Lorgenskoga, Bog živi popotnike! V versti pred nami korakajoči pripeljali so nas skoz vas do vrat vstava. Ti dečki bili so različnih obredov, Greki, Armenci, Maroniti in Arabci, vsi pa združeni v enem čutji: v ljubezni za tiste, ktere so evropejske namestnike imenovali.

Pripravili so nam malo južinjo v bolj priprosti sobani. Miza bila je revna, pa čedna. Postregli so nam z merzolino, kavo, limonino vodo in s pomarančami ter z drugimi arabskimi in našimi sladkarijami. Strežniki so nam hiteli biti profesorji in celo prednik semišča. Ko smo eno uro v nam odkazanih sobicah si odpočili, klical nas je zvonec k večerji. V sobani bilo je mnogo miz nastavljenih. Mize učencev bile so z limanim platnom pregerjnene, naše pa z belimi perti, železne žlice, vilice in noži nadomestovali so sreberne. Zidovje so bili ozaljšali z zelenim perjem in venci, in pri mizah se je vnel živahen razgovor. Precej po prvi jedi vstal je deček, Grek po rodu, in napil je napitnico Evropi, pri kateri priložnosti je napitnici primerno pesmico v svojem jeziku pel. Za njim je vstal Turk, za Turkom Armenec, za njim Arabec, in na posled Francoz naredi lepo napitnico. Vsak je pri napitnici pel romanco v svojem jeziku, voščil srečo Evropi, nam in vstavu. Mi pa smo jim z veseljem ploskali. Po večerji se je vojvoda Lorgenski v imenu vsih predstojniku zahvalil. Prednik vstava nas je potem prosil, naj prostor na-

*) Bral sem ravno v umazanem „liberalnem“ listu neke neznanško neslane in prazne čenče, in potem precej sostavek o začetku slavnega jezuitovskega vstava, ki so ga očetje jezuiti napravili na Libanu, akoravno je bil hrib pust kakor uni sostavek, in mislil sem si, o kolik je vendar razloček med tako rodovito delavnostjo teh redovnikov in med šupljevo in puhlo oliko, ki jo liberaluhi razširjajo! V dokaz, kaj dela katoličanstvo v rokah jezuitov za mladino, naj podamo zgoraj imenovani spis o jezuitovskem vstavu na Libanu. Vr.

redimo. Razveseliti so nas hotli s francosko šaloigro. Ker je pa hiša preozka in ne more dveh soban imeti, morala se je obednica v to porabiti. V eni uri so za igro „Skopuh iz Moliere-a“ vse pripravili, in francoski jezik se je igrajočim dečkom prav dobro podal. To je terpeló do 10. ure.

Drugi dan bila je nedelja. Pri maši, pri kateri so bili nazoči učenci vstava, mnogo ljudstva iz vasi, in kar nas je bilo popotnikov, so na kóru učenci v francoskem jeziku peli svete pesmi, vverstili so se tudi nekteri arabski napevi in sklep je bil storjen s „Tantum ergo“ v latinskem jeziku, v znamenje edinosti in zveze s kato-liško cerkvijo.

Gostoljubni možje v vstavu radi bi nas bili še dalje prideržali. Po šaljivi glediščini predstavi sledila je akademična vaja. Nar boljši učenci so se potrudili naloge napraviti, katerim je bil obsežek zgodovina njihovega vstava. Škoda, da je moral vojvod Lorgenski s svojo družnjo zaradi natančnosti na barki nas zapustiti in se proti domu odpeljati. Naloge učencev bile so vse spisane, toraj sem jih za se dobil in tu podajam posnetek teh nekoliko obširnih obravnav, da prijatli tega vstava zvedó, kaka je z njim.

Na koncu refektorija sedelo je dvanajst akademikarjev, pred njimi očetje vstava in drugi učenci. Pervi zmed njih, Grek Konstantin Faddal, se zahvaluje popotnikom za obiskanje in tako beseduje: „Sprejmite, moji gospodje, izraz naše hvaležnosti. Naš mladi arabski duh je, to Vam zagotovem, za prijazno sočutje in skazano čast ravno tako hvaležen, kakor zamorejo biti evropejska serca. Vaša nazočnost nas osrečuje, in to nam zamorete na naših obrazih brati.“ Nadaljeval je mlad človek o namenu te skupščine tako-le: „Ker smo Vas, gospodje, pričakovali, skerbeli smo, s čim bi Vam postregli. Mislili smo si, Vam, ker ste učeni možje, bo gotovo všeč zvediti zgodovino našega vstava in njegov namen. Zarad tega smo poiskali po naših shrambah, smo stareje izmed nas za svét prašali in svoj lastni spomin pobistrili in tako smo doveršili to, kar imamo zdaj čast Vam predlagati. Sprejmite to blagovoljno in z mla dimi Arabci poterpljenje imejte.“

Objavljeni predmet razdelili so v dva dela, prvi obravnava namen vstava, drugi pa nagibe njegovega vtemeljenja v Gazir-u. Pervi govornik bil je Rafael Bajah, Armenec. Dokazal je v svojem govoru, kako potrebno je dobre duhovne izrediti, da jutrove dežele podučujejo. „Vstav v Gazir-u“, pravi „vstanovljen je bil, da se mladi jutrovski kristjanje, ki se za duhovski stan pripravljajo, podučujejo. Sprejmejo se učenci vsih obredov in vsih narodov. Temeljni namen bil je našim voditeljem in našim očetom ta, naj se izredijo domači duhovni za obširne pokrajine jutrovske dežele. Važnost tega početja je tedaj jasna. Priznано je, da je izobrazenost duhovstva glavna reč za čisto vero in npravno življenje v vsaki deželi.“ Rekel je dalje: „Za posebni dokaz zavračam na blagi maroniški narod, med katerim je naša mladost pribežališče našla. Ta narod ostal je vkljub vsemu preganjanju pobožen in čist, in njegovi patrijarhi, škofje in duhovni nikdar niso dopustili, da bi se vera kalila. Dalje, ko je papež Gregor XIII v Rimu slavni vstav za razširjanje vere (de propaganda fide) vstanovil, in pripravnike za duhovski stan iz vsih krajev sveta poklical, ali ni bilo to očitno odobrenje našega namena, ktereга zagovarjamo? Ako pa ta namen veljá za druge dežele, veljá toliko bolj za naše. Od gorečnosti jutrovskih duhovnov je veliko upati, kajti jutrovci spoštujejo duhovne in so ubogljivi in dobrovoljni. Ni se torej čuditi, da so jezuiti, ko so bili leta 1832 sem poklicani, da v Gospodovem vinogradu delajo, najpred na to mislili naš vstav vstanoviti. Na ugovor,

da bi propaganda v Rimu zadostovala, jaz odgovorim: Ne, ne bi zadostovala.

Rim sam, kakor je lahko ponosen na svoj vstav „Propagando“, dal je priliko mnogim vstavom. Rim je vstanovil vstav za Angleže, nemški vstav, vstav za Ameriko in še mnogo drugih, kajti Rim ima dušo, veliko, kakor celi svet. Rim spozná svoj blagi namen ter govori svojim vernim, kakor véliki apostelj: Bodite moji nasledniki, kakor jaz Jezusa Kristusa nasledvam.“

(Dalje nasl.)

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Iz Ljubljane. Prestave naj lepših himen svete cerkve gosp. Jan. Bilc-a so zdaj dogotovljene, v bukvice zbrane, in dobivajo se (pri Gerberji) po 15 krajc. Če so ktere pesmi lepe in ginljive, so lepe in ginljive cerkvene, in če so ktere za petje v cerkvi, pa tudi domá primerne, so primerne te, ki jih je cerkev nalaš za svete godove in za cerkvene prilike odmenila. Večkrat se dvomi, če je ta ali ta pesem pripravna za petje v cerkvi; pri teh pa ni nič dvoma, zakaj vse so cerkvene, pa tudi še prestava je od preč. škofijstva poterjena. Napeve za latinske pesmi že ima Cerkev, in ravno ti napevi so enako pripravni za ravno tiste pesmi v slovenskem jeziku, ker predstavljene so pesmi v tisti meri (metrum-u), kakor je v latinskem jeziku. Želimo torej v občni prid, da bi se te pesmi prav močno razširile in med drugimi naj bolj pele po cerkvah. Ne dvomimo, da bi mem družih več sadú rodile, če tudi je veliko veliko družih prelepih in hvale vrednih, ker v teh pesmih in napevih veje pravi in čisti duh sv. Cerkve. Natisnjenih je sicer za zdaj samo 600, toda berž. ako bomo vidili, da se razširjajo, jih bomo dali v drugo in več natisniti. Je pa na treh polah podučin vvod in potlej blizo 60 raznoterih naj lepših in naj ginljiviših himen. Pokažimo Slovenci, da tudi v cerkvenem petji napredujemo.

Slomšekove Drobtinice, XX letnik, vredil Fr. Kosar, dekan v Kozjem, natisnjene v Ljubljani pri J. Blazniku. (Cena 1 gold. 20 kr.) — Tedaj tudi ta po vsem Slovenskem tolikanj priljubljena knjiga je na svitlem v svojem nadaljevanji. Vemo, da je bodo vsi veselji, zlasti ako omenimo, da še zmiraj ima veliko lepega blaga od samega Slomšeka, akoravno je že precej dolgo, kar so umerli, namreč v prvem oddelku: „Pastirska hrana“; — pa tudi precej prvi spis „Kerščanski zakon po nauku katol. cerkve“, od sedanjega mil. lavant. škofa, je kaj tehten in potreben. Koga pa ne bo mikal predal B. „Ogledalo pobožnega življenja“, ko najde v njem popisano življenje ranjc. prošta Pikeljna, prefekta El. Rebič-a, fužinarja Luka Levičnika? V predalku C je kaj znameniti spis: „Zlata maša sv. Očeta Pija IX“, vreden, da naj ga vsak Slovenec večkrat prebere in prevdarja. „Zlatih resnic v srebernih posodah“ je lep šopek, in „Ogledalo za šolo“ ima prav tehtne tvarine. „Slovenska gerlica“ z zmiraj glajšimi spevi vidno napreduje. Sploh, ako bi tudi ne bili knjige pregledali, kakor smo jo, nam bi bilo že imé gospoda vrednika porok, da je delo vseskozi tehtno, podučljivo, mično in na vse strani koristno ter zmožno poviševati vsestransko oliko slovenskega naroda. Naj še opomnimo, da na čelu je prav vkusna podoba „Sv. Trojice na Gorickem“. Natis na lepem papirji je prav razločen in prijazen. Popotovajte tedaj „Drobtinice“ v svojem 20. letniku na vse strani med Slovence in obrodite stoteren sad! —

Čigava je taka kultura? „Laibacherica“ je prinesla v pridevku povabilo na roman „Barbara Ubrik“, ki že naznanilo kaže, da je delo vredno zopernikov

cerkve in resnice, zakletih preganjavcev katoliških redov. Naznanjeni so napisi, kakor so jih več ali manj v spisih zoper kloštre imeli že „Tagblatti“, judovski in mavtarski listi, n. pr.: „Geschichte des Mannes ohne Kopf. — Drei Gerippe. — Was der unterirdische Gang alles erzählt. — Ein Kapitel der Enthaltbarkeit. — Eine Ehe im Kloster. — Der Traum der Nonne“ itd. — In kaj pravi priporočilo? „Endlich lüftet sich der Schleier! Jahrhunderte der Finsterniss und der heimlichen Unthaten treten in ihrer nackten Wahrheit an das Licht. Schauder ergreift selbst das Herz des Härtesten unter den Menschen, — doch die Herzen des zarten Geschlechtes, die Herzen derjenigen, die sich „Bräute Gottes“ nannten, blieben ungerührt. Der Ruf nach Rache dringt vor die Schranken der irdischen Justiz . . . , elender behandelt als die Schlechteste aus dem Volke, schmachend hinter Schloss und Riegel . . . dem Wahnsinne und seinen umdüsternden Furien nahe, . . . gebrochen durch Kerkerstrafe, wird sie muthig an die Schranken des Gerichtshofes treten“ itd. To se pravi, da zdaj še le na dan prihajajo skrivne ostudne djanja, ki so se skoz stoletja godile po kloštarih. Strahota pretresa naj terši serca, le serca tistih, ki se imenujejo „neveste Kristusove“, so ostale merzle. Maševanje kliče pred sodnije . . . Gerše se je z njo delalo, kakor z naj zanikarniši izmed ljudstva, zdihovala je pod ključavnico in pahom, brez obleke, brez živeža, blizu zmešanosti in njenih tork, skorej onemogla z zaporom v ječi. — Take hudodelstva natveza lažnjivi roman redovnicam, ki so že omenjeni zmešani B. Ubrikovi v vsem stregle in storile, kar se more storiti norcu, ki v zmešanosti vse potare, vse sterga in razdene, neusmiljeno kriči, kolne, nespodobno govori in blede. Sodnija je izpustila redovnici, ki ste bili v preiskavi, vsi poštene časniki so že pojasnovali, da je nora imela vso postrežbo; pa pri vsem tem tudi pri nas Kleinmayr in F. Bamberg s tacimi ostudnimi lažmi in obrekovanjem zoper katoliške redove hočeta občinstvo pitati! In koliko poštenja dela „Laibacherica“ orlu, ki ga na čelu nosi, s tem, da takim nesnagam pod roko sega, to naj sama premišljuje.

Misijonar Veninger je zopet dal na beli dan knjigo, ki ima po pravici prostor med drugimi njegovimi slovstvenimi deli, ktera je do čistega časa primerna in čvrsto rešuje vprašanje sedanje dobe, namreč: „Nezmotljivost papeža ko učenika sv. Cerkve, ter pojasnovanje razmere njegove do vesoljnega zbora.“ Dokazuje svoje terjenje na prvem mestu iz pameti; potlej iz božjega razodenja spričuje, kako je že prvi papež prejel prednost nezmotljivosti iz ust Kristusovih, gotovo ne samo zase, temuč za cerkev vseh časov in krajev zoper vrata peklenke. Slednjič pelje bralca skozi stoletja med apostoljsko, patriščno in školastično dobo, in ga pripelje do okrožnice Pija IX 1864. Priče nezmotljivosti papeževe so mu potem knezi in narodje; celo poganski cesarji pripoznajo izreke rimskega škofa za najvišje sodnistvo. Dobro dé človeku, ko vidi, kako se še celo cerkvi sovražni knezi milotni oblasti papeževi uklanjajo. Ko so se bralcu pred očmi raznavale priče iz vseh stanov, rodov, krajev, mora mu vsakter dvom zginiti, ko vidi še rešene vse mogoče ugovore, ki se stavijo zoper nezmotljivost papeževo. (Volksztg.)

Iz Slov. bistriške okolice. — Leto 1868/69 smé se z nekoliko debelšimi čerkami v kroniko Slov. bistreško zapisati; kajti tega leta jela se je slov. Bistrica iz dolzega zimskega spanja izbujati. — Jela izbujati — kajti poteči mora še veliko Bistrice skozi Bistrico, prejda vsa vstane iz svojega ležišča verske malomarnosti, — pa tudi narodne zaspanosti.

Eden v malem še, pa neprestrašenem kardelcu mar-

ljivih buditeljev slovenobistriškega zaspanca bili ste Vi, vse častivredni gospod Anton Kavčič, prejšni naš zdaj Vranski kaplan.

Koliko da ste se kot marljivi ud našega društva trudili, v nemati v nas ljubezen, spoštovanje do terpeče mile matere sv. cerkve, okrepčati v nas katoliško zavest in odločnost. Koliko da ste kratki čas svojega bivanja med nami v ta blagi namen žertovali, tega po versti naštevati ne bomo, pa v slavo Vam za vse to, častiti gospod, v imenu društva preserčno zahvalo izrekamo.

V hvaležnem spominu Vas vedno ohranili bomo mi in naši otroci, kteri se še pozna leta spominjali bodo, kako ste njihovim očetom v Novo ves hodili raznotere podučne reči razlagat, kako ste jih katoliško politično omikovali. To je zahvala v besedi, v djanju pa Vam bomo vedno hvaležni s tem, da se hočemo povsod in vsakemu odločno skazovati vernih katoliških Slovencev. Bog Vam poverni, Bog Vas ohrani!

V Novi vesi 27. kim. 1869.

Za Novoveško kat. polit. društvo
Gregor Donik l. r.,
pervomostnik.
Janez Šoher l. r.,
zapisovavec.

V Celovcu, kakor piše „K. Bl.“, so naredili osnovo za realko, ktera osnova je kaj dobra za posvetno učenost, dosti slaba pa za vero in narodnost. Za tri spodnje razrede ste odmenjeni po 2, za 3 zgornje razrede le po 1 ura na teden keršanskemu nauku; o poskušnji in volitvi verskega učenika molči osnova, o cerkvenih pomočkih za čednost, keršansko odrejo vse tiho. Kdor ne misli človeku za večnost dobro poskerbeti, mu s skerbjo za časnost le prav slabo postreže. Mu bo kali časna sreča večno nadomestila? — Na Koroškem je 118.000 Slovencev, v osnovi ni ne besedice o drugem deželnem jeziku, akoravno se bode obilno ur na teden učila nemščina, laščina, francoščina, angleščina. Za $\frac{1}{3}$ prebivavstva osnova še 1 minute nima. Je to ne mara „velikoserčnost“ nemškega liberalizma? . . . Kdor dandanašnji narode ignorira ali pa zatira, taki samega sebe pred svetom zaničljivega stori. — Osnova ima priti v deželni zbor. Se bo vidilo, kaj ta poreče? —

Iz Svaca na Tirolskem, 30. kim. Br. M. K. — Ljuba Danica! V 39. listu si naznanila, da je več gg. bogoslovcev na Kranjskem v vojašino poterjenih. Tudi pri nas franciškanih se ne godi bolje; poterjenih je že 7 klerikov — med temi dva Slovenca, namreč: bb. Metod Kadunec in Elekt Strah, bogoslovca. Poterjena sta k kranjskim brambovcem in kot bogoslovca sta dobila odpust, da smeta dalje študirati, in tudi posvečena biti, v času vojske pa kot vojaška kaplana služiti.

Bog daj bolje čase. Blagovolite br. El. Straha zapisati v bratovšino ss. Ciril-Metoda.

Serčen pozdrav vsem Slovincem.

Pelincec.

Mavtarji so antikristi. „Unità“ naznanuje oklic, s katerim frajmavrarji vabijo svoje pajdaše in uboge suznje na shod zoper vesoljni cerkveni zbor, ki se prične 8. grudna. Zato se hočejo sniti tudi oni ravno 8. grudna. Tedaj naravnost kljubu dela sv. Duha, zoper cerkev Božjo! Tako so tedaj ti ljudje naravnost zoper Kristusa, to je „antikristi.“ — Kaj neki ti revni mežlji mislijo doseči?! . . . Gospod jih bode poderl „s sapo svojih ust.“ —

Satan zapeljuje v podobi angelovi. V prvih časih se je satan plazil kakor rjoveč lev in iskal, koga bi požerl. Zdaj so drugi časi, in nastopil je tudi on drugo politiko; zdaj se vriva kakor angel svitlobe.

Svoboda, luč, ljubeznica, veselice, napredovanje itd. so suknjice, kapice, plajški, v ktere se skriva vsužnjevanje, tema, sovražljivost, naj ostudniši nesramnost, rakova pot, ki derži iz keršanstva nazaj v paganstvo, v malikovavstvo, v draženje narodov med seboj, v pogubo.

Oče od svojega lastnega otroka spreobrnjen.

Misijonar piše iz Kitajskega, da je neki kristjan, ali zavoljo svojih hudobij, ali da bi preganjanju ušel, keršansko vero zatajil. Vsak si lahko misli, kako žalostna je bila vsa družina. Večkrat so mu pred oči stavili nesrečni stan njegove duše, ali vselej zastoj, ker ni hotel nič tega slišati. Imel je pa sinčeka, gorečega kristijana, ki je vsak dan k Materi Mariji molil, naj mu svojega varstva nikdar ne odtegne. Ta otrok je bil zavoljo lepega obnašanja med tem k prvemu svetemu obhajilu puščen.

Ker je pa otrok pri tej priložnosti serčno želel dobiti svetinjo Marije Device, mu pravi misijonar (P. Villion): „Tukaj imaš eno, moj otrok, pa s tem pogojem, da svojega očeta spreoberneš.“ Otrok obljubi, gre k očetu, ter ga pohlevno svari zavoljo odpada.

Nesrečni oče ga okrega, ali otrok je zmiraj zaupal na Marijo Devico, k kateri je vselej pribeževal in zopet popisuje očetu njegov žalostni dušni stan. Oče razjezen otroka od sebe sune. Pa otrok ne obupa, se zopet oberne k Bogu in Mariji in prosi očeta, naj ga poslušša. Zdaj pa se divjak ves besen zažene v otroka, ga hudo otepe in hoče tako prisiliti, da naj molči. Ali sinček, prečudno oserčen, zopet začne očetu s solzami oblit dopovedovati strašno terpljenje, ki ga čaka na unem svetu. Oče oterpne, obledi, premagan je. Objame sina, ga poljubi, pritisne na persi in združuje svoje spokorne solze s solzami nedolžnega otroka; potem hiti v dušni britkosti k gosp. misijonarju, se spové svojih grehov, in bil je zopet goreč kristjan. (Mis. sporoč. 1853.)

Latinščina v šolah. Kakor sploh vé cerkev naj bolje zadeti tisto razmérje, koliko naj se za to in uno vedo skerbí, tako je zlasti tudi z latinščino in drugimi klasiškimi jeziki. Prusko protestanstvo se je jelo pred nekaj časom za gerščino tako poganjati, da latinščina škodo terpi, ki je vendar v primeri dobro desetkrat toliko potrebna kakor gerščina, dasiravno naj tudi ta svoje mesto ima. Latinščina je zvezni jezik za vse učene vesoljnega sveta; z nobenim drugim jezikom na svetu se to ne bo domestilo. Učeni zdravniki pred nekimi mesci, ki so bili iz raznoterih okrajin Evrope v Florencii zbrani, so govorili latinsko, ker nobenega družega jezika niso vsi znali. Cerkev s svojo latinščino se med seboj razumeva po vesoljnem svetu; tudi v jeziku — smemo reči — se kaže, da le ona je vesoljna ali katoliška. Pri vsem tem se sliši, kako se latinščina suje iz novih naprav, ktere hoče sedanja éra za kako čudo olike napraviti in čislati. Ravno nemštvo tam, kjer katol. duh ne premaguje, ima še močno to napako, da hoče vse le bolj „deutsch“ narediti, in v treh rečéh dela svoji lastni modrosti in kulturi veliko skazo, ker 1. odriva vero, 2. odriva deželam njih lastni (domorodni) jezik in hoče ga z nemščino nadomestiti; 3. odrivati hoče sem ter tje celo latinščino, brez ktere se pač nihče ne more ponašati s posebno učenostjo, ker ona je hram in ključ višji izobrazbe.

Protestanška terpnost. Spreobrnjenja na Angleškem so postale skoraj vsakdanje. Spreobrnjencem je pa včasih veliko prestati, ne od postave ali od očitnega mnenja, temveč od lastne družine. Ni davno kar je sklenil protestanški duhovnik, ki ima na Irskem bogato pohoštvo, da hoče katoliško vero sprejeti. Tudi žena njegova in petero otrok je storilo po njegovem zgledu. Precej pa so se jeli vsem sklepom njegovim raznoteri

zadržki staviti od družinske strani, tako da bi bili morali kmali oče, mati in otroci lakote poginiti. Po takem poti je mislila protestanška družina novega katoličana zopet nazaj zavrniti v anglikanstvo. Ponujalo se mu je bogato posestvo, pa preganjanec se je terdno zoperstavil zapeljevanju. Sovražniki se razserdè: zavoljo nekterih dolgov se mu je vzelo vse hišno orodje in se razprodalo, tako da je ostal brez strehe, brez orodja, brez obleke, brez živeža, prisiljen vbogajme prositi, da preživi sebe in svoje. Več škofov in dobrih katoličanov mu je nekaj pomaglo v taki stiski. Poslednjič zapusti Irsko in beži v okolico Londonsko, in živi ondi z odgojevanjem nekterih mladenčev, žena njegova pa se peča z dekliško šolo. Toliko terpi za resnico, kdor ima spoznanje, koliko je resnica vredna, pa koliko je vredna duša lastna, duša žene, duša otrok, ktere vse je deržinski oče zmožen ali vekomaj srečne, ali pa vekomaj nesrečne storiti. —

Razgled po svetu.

V Gradcu je undan predsednik pri katoliškem shodu naznanil, da naloga tega shoda je: katoliške družbe po vsi deželi razširjati, in vojskovati se zoper zanikarno časništvo s tem, da se podpira katoliška družba za tisk (časništvo). Kaj dobro je mlgsp. škof v svojem govoru tako imenovanim „lučnjakom (lichtfreundom)“ povedal, da tudi „lucifer“ ima ime od luči ter pomeni razsvitlovavca, pa vendar temo razširja. (S tem „lichtfreundskim“ naukom v zvezi je brezglavna teorija o enaki prostosti za vse, za dela Božje kakor za grehe, za resnico kakor za zmoto! Pa sej prav za prav tudi to ni tako, temuè oni imajo svobodo le sami zase v štantu in pa za svoje lažnjive nauke; za to, kar je dobro, katoliško, imajo le sekiro, vervi, meč, železje, silo.) Kai primerno je tudi zavračevanje škofovo na Zveličarjevo opominjanje: „ne bojte se,“ ker ravno iz boječnosti izvira naša slabost, prederznost pa nasprotnikov. (Une dni ravno je pripovedovala dunajska bogata pa neprestrašena katoličanka, kako bojeèi so ravno tisti judovski časnikarji, ki papeža in duhovstvo zasramujejo, ako jih katoličan rezno zaverne. Izpostavili so bili zopet neki dan podobo na ogled, ki je zasramovala katoliško reè. Gospa se vstopi pred prodajalnico in jim reèe nekako tako-le: „Mi katoličani vaše rabinarje pri miru pustimo...; kaj imate pa vi vedno z našimi duhovni opraviti? Čakajte; perve hruške, ki bodo zrele, bote vi dobili! — Da si ravno se na resno maševanje gotovo ni mislilo in ne smé, je vendar prederzne zasramovavce to tako ostrašilo, da so kar prodajalnico zaperli, — češ. zdaj zdaj bodo nad nas prišli.) Baron Blome je hebrejski „presi“ razlagal njen pomislik: „zakaj vendar se diplomati tako obilno katoliških družb vdeležujejo?“ Diplomati je namreè poklican zgodovino študirati in jo v celoti in velikosti pregledovati; iz tega se pa uèi, da ne slepo naključje, ampak Bog svet vlada. Posamezni človek pogosto ne najde povračila na tem svetu, osode narodov pa se na tem svetu spolnujejo, — kar se namreè celi narod pregreši, za to prej ali poznej vesoljni narod terpi. Med sprejetimi sklepi ali resolucijami tega dné so bile tehtniše: Vstanovljanje katoliških družb je vse sploh potrebno; zmaga cerkvenih sovražnikov je nevarnost za kraljestvo in dinastijo; le tista vstava je poterditve vredna, ktera napravi stanovitno in pravično spravo med avstrijskimi narodi. (Ali slišite, liberaluhi? Tako govoré Nemci!)

Razne novice. V baltimorskem ljuškem časniku popisuje nekdo novo mašo è. g. Petra Bromšenkela-a v Dubuque-u in pravi med drugim: „Pri sv. obhajilu je mladi mašnik svojim staršem podal Telo Gospodovo. V serce pretresljivo je bilo to djanje; marsiktero solzo

je napravil pričujočim! Celo katoliški odpadniki se niso mogli joka zderžati.“ — V cerkvi sv. Martina na Baltimorskem so bili undan keršeni dva sina in hči gosp. Gosnell-a, ki je presbiterjanec, želi pa, da bi bili vsi njegovi otroci po katoliško odrejeni. Kako osramotuje ta mož marsiktere katoliške starše! — Češki škofje so dali pastirski list do staršev, s katerim jih podučujejo, da so dolžni otroke le v katoliške šole dajati, se določno poganjati zoper brezverske šole, ter posebno na to gledati, da se le katoliški učitelji postavljajo, drugoverski ali brezverni in nemarni pa od šol odvrtaajo. — Bosansko-djakovski škof mlgsp. Strosmajer je imel od 28. avg. do 4. sept. s svojim duhovstvom vsakoletne duhovske vaje v ondotnem semenišču. Vodil je vaje č. o. Vaccari, iz Jezusove družbe. Drugo polovico vinotoka se podá mil. škof v Rim na cerkveni zbor. — „Tir. Stm.“ pišejo: V oziru na notranjo politiko vse stranke žele temelito spremeno sedanje zisteme; v čim pa naj bo ta spremena, zastran tega je velika nezložnost. Vender pa je to dobo prepír v prašanji: Ali naj se področje deželnih zborov ali deržavnega zbora razširi? Za razširjenje področja deželnih zborov so federalisti in avtonomisti (Tirolci, Slovani id.), za razšir področja deržavnega zbora pa centralisti, to je nemško-liberalna stranka, ktera se poprijema v ta namen direktnih volitev v derž. zbor kakor vuda ali podajalnika, „liberalnih reform“ (prenaredb) pa kakor vabe, da bi si z deržavopravno centralizacijo ohranila narodno hegemonijo (nemško-liberalno gospostvo čez druge narode). — Špansko rogovilstvo je bilo kaj priliznjeno hvalisano in hvalósano od naših laži-liberalcev, katerim je vse prav in dobro, samo da je zoper cerkev in resnico. Sad se je kazal in se kaže. Po več krajih se razodevajo morije in republikanske vzdigovanja; v Taragoni je republikanska derhal umorila poglavarja in je truplo po ulicah vlekla. Ali ne bojo „fortšritlerji“ in „maulfreihaitlerji“ tudi teh ostudnost na kacega mniha iz Burgosa obesili? Ti časnikarski junaki ne bodo gasili in grajali mavtarskega ognja, dokler ne bode njih samih spekel, kakor se godi poslednjič pri vsakem rovarstvu. — Skriti garibaldihi v Rimu so zopet hotli sebi drago gostijo napraviti, ker pod kasarno blizo Marije Snežnice, kjer je francosko kardelo, so se našli sodci s smodnikom, s katerim so ti tolovaji mislili uboge vojake mesariti. —

Is Ljubljane. Poslavitlo. Železniški srenji na Gorenškem je došla redka čast, in to po njenem verlem županu, učeniku in posestniku gosp. Jožefu Levičniku. Znano je, da lične pesmi in napeve, ki jih je gosp. Levičnik pred nekimi mesci za šolsko mladino na svitlo dal, je verli učitelj in prijatelj mladine posvetil v spomin zlate maše svetemu Očetu Piju IX, toraj je namestniku Kristusovemu po presvitem poročniku na Dunaju poslal tudi krasno vezan iztis omenjenih spevov. Sv. Oče so se gospodu Levičniku v odpisu za dar blagoslošno zahvalili in apostoljski blagoslov podelili njemu, njegovi šolski mladini, njegovi srenji in njegovi hiši. Tako-le se glasi odgovor:

Svitli gospod! Zbirka pobožnih pesem v domačem slovenskem jeziku, ki si jih z napevi vred na svitlo dal, je prišla v resnici s Tvojim pismom vred 6. avgusta do sv. Očeta. Sv. Oče so to darilo z veliko blagovoljnostjo sprejeli in v njem spoznali dokaz Tvoje posebne vdanosti in spoštovanja, ker si ga blagovolil posvetiti v spomin Njih zlate maše. Še prav posebno pa so čislali namen Tvojih del, ki meri na to, da se mladina k dobremu budi.

Ker pa želé Tebi preserčno zahvalo naznaniti, so

meni naložili, naj Ti za Njim posvečeno darilo hvaležnost izrečem, ob enem pa napovém apostoljski blagoslov, ki ga z naj večí ljubeznijo podelé Tebi, Tvoji šolski mladini, srenji, ki Ti je izročena, in celi Tvoji hiši.

To Ti s posebnim veseljem naznanim in vse dobro iz serca vošim. Bivam Tvojemu gospostvu popolnoma vdani sluga

J. Antonelli l. r.

V Rimu, 13. kim. 1869.

Nace Toman, dobro znani kamnarski umetnik v Kravji dolini, je po dolgem bolehanji umerl 2. t. m. Altar v Šentrupertu, prižnica pri sv. Jakopu v Ljubljani, mnogi spominki pri sv. Krištofu in drugod pričajo njegovo umetno znanje. On je bil mož, ki je veliko premišljeval in študiral, preden je kako tehtniše delo pričel, in naročeval si je drage dela, ki so v njegovo umetnost segale. Preden je jel delati véliki altar za Šentrupert, se je celo zimo učil in prevdarjal gotiški zlog ter si ga je bil čisto prilastil. Tako postanejo pravi umetniki. Bil je zraven tega ponižen mož in upamo, da dober kristjan. Bog mu daj keršanskih naslednikov za umetnost v domovini, njemu samemu pa večni mir in pokoj!

Is Pazna, 15. kim. *) Tih in od drugega sveta oddaljeni tukajšnji samostan čč. oo. frančiškanov je videl prešlega 13. dne t. m. redko veselico. V mirnem domačem krogu — kakoršnega svet ne pozná — razveseljevali so se čč. oo. Serafin Pramberger, Ernest Centazzo, Alojzi Sofnar, kateri so vsi v deržini našega samostana, da so pred dvajset in petimi leti, t. j. l. 1844, mesca sept., dosegli po milosti Božji serafinsko obleko. Preč. o. definator Kerubin Horvatič, prišedši od kongregacije v Gorici, počestili so svoje nekdanje sonovake v samostanskem življenji ter pomnožili veselje. Gospod in Bog jih čuvaj na mnogo lét! —

Pogrešal se je samo en sonovak, č. o. Atanazij Krajnik, kooperator v Ljubljani, kteremu vsi zakličejo: Ad multos annos in vinea Domini! —

Priobčujem tudi novico, da namesto vedno marljivih, za vse sposobnih oo. frančiškanov, bodi si za leco, za spovednico, za šolo itd., so 6. sept. razpisane službe na tukajšnji normalki za civilne učitelje, kar je tudi „Osservatore triestino“ naznanil. Bog blagoslovi!

Duhovske spremembe.

V ljubljanski škofli. Č. g. Jan. Projič, duh. pom. v Premu, je za administratorja v št. Ožbalt dekretiran.

Dobrotni darovi.

Za sv. Očeta. Marija Fr. 1 glđ. Prosi blagoslova za srečno pot.

Za podobo brez madežnega spočetja pri sv. Jakopu. G. fajm. Ant. Černe 1 glđ.

Pogovori s gg. dopisovalci.

G. J. S—c v Ž.: V slovenskem in herv. jeziku jih nimamo, tudi fotogr. sv. O. ne. — G. Fr. P—n v Z.: V nekterih dneh Vam pošljemo. — † Prejeli s serčno hvaležnostjo, in bode se spolnilo. — G. G. R. v M. L.: Danica se od tod v redu pošilja, zaderžek mora drugej biti. Omenjeni popis bo dobro-došel; prosimo! — G. V. G. v M.: Nekoliko se bode že dobilo primernih in v kratkem jih Vam pošljemo. V oziru kat. druž.: Prav tako. Drugo opravljeno in naročeno. — Šestinpetdeseterim: Protest zoper nespodobno vverstenje Kristusa „med Sokrata in Havlička“ v S. N. prejeli.

*) Spis se je po neljubem naključji zakasnil.

Vr.

Popravek. V 39. listu, str. 210, na 2. stopu od zgorej 1. versta v 1. prestavku naj se bere: „Evropejska diplomacija je sicer ubogim Maronitom (ne: Druzom) rane celila“ itd.